

M. 15105: 1-8.

(översättin. 4 sidor)

Frankrike

uppt. år 1952

Svar i LMF 85 rör. hästhöft och hästslakt m. m.

s. 1-8.

Från Veterinär A R J Jarns

ARRAS (P de C)

Frankrike

Härmed översändes ett exemplar av min rapport till etnologiska arkivet vid Lunds Universitet som svar på dess begäran om en utredning ang. konsumtionen av häst- hund- och katt-kött.

- - - - -

A. Hästkött.

I. För att kunna svara på denna fråga är det nödvändigt att först känna till denna seds utvecklingshistoria.

Historia. Hästkött har alltid mer eller mindre använts som människoföda. Den har under tidsepokerna undergått skiftande öden.

Forntiden. Det var mycket omtyckt av förfäderna. Därom vittnar det stora hästbenen, som äro funna i Solutre, Lourdes..... (Moses)

Historieskrivarna tillskriver Moizo det första förbudet, för övrigt icke uttryckt, att äta hästkött, i den följande paragrafen av "Leviticus" (3. Mosebok):

"Ni skall äta bland alla fyrfotadjur dem, som har kluvna hovar kaj som har kluvet ben och som idisslar". Hästen, åsnan och mulan äro icke inräknade, enär de icke ha klucna ben och enär de äcko idisslar.

Antikens historia. Alla antika folk (perser, greker, ^{och} rumäner) voro hästätare: de sistnämnda - i synnerhet - satte en ära i att göda åsnor för detta ändamål och följde på så sätt ett påbud av Mæcène, en av Augustus favoriter. Gallerna, enl. Julius Cæsar, och germana använde mycket detta kött. Nordborna offrade till sin gud Odenvita hästar och åto deras kött. I "Englands underkuvandes historia" skriver Augustin Thierry "Bönderna voro mycket dåligt skyddade mot landets konungar, hertigar och grevar (som ofta skrev kontrakt till sin egen fördel och till deras nackdel) och blevo ofta synnerligen uppskakade; med ett jättelikt mod och med enkla käppar gick de till attack mot nordmännen. Efter att vid ett annat tillfälle ha konstaterat meningslösheten med motstånd, trötta eller mod avsvuro de sig sitt dop. För att neutralisera avgudarnas vrede och för att bevisa sin upphovsman för de Nordiska Gudarna, åto de köttet av en offerslaktad häst.

Under medeltiden sände påvarna Gregorius III och Zacharias I tvenne brev till den helige Bonifacius, Tysklands apostel, med ett fördömande av användandet av hästkött, emedan detta var förbundet med religiösa, urgamla seder och därigenom stod hindrande i vägen för utbredande av kristendomen i mellersta och norra Europa.

Modern tid: Efter påvens ogillande av hästköttet, lämnade man det åsido. Man använde det endast under hungersnöd, och då konsumerades det i stor skala. Under franska revolutionen och kejsartiden åto våra soldater många hästar. Men först år 1856 blev förtärande av hästkött grundligt studerat. Fester, vid vilka blott hästkött tilläts, ökade i antal. Den mest bekant av dessa är den som ägde rum i Alfort år 1855 med Renault som värd, direktör för skolan i Alfort. I Toulouse presiderade lavokat. I Lion Geoffroy de St Hilaire, som då uttalade: Jag har nu rätt att säga, att i våra tre veterinärskolor betraktar man hästköttet som ett sunt och välsmakande näringsmedel.

Isidore Geoffroy St Hilaire ledde propagandan. Huzard och Vernois förklarade i en rapport till hygieniska rådet i Paris (a) att de voro för en användning av hästkött. Renault, Leblanc, Goubaux, de Quatrefages, Pietrement uppträdde som försvarare av detta näringsmedel.

Men Decroix, en verkligt outtröttlig apostel, lyckades få ett genombrott för hästköttet i Frankrike efter en lång och svår agitation. Han lyckades att legalisera det genom "Ordonnan (b) den 6 juni 1866.

(a) Rådet i Paris: faktiskt i departementet Seine, kon består av Paris med omgivningar.

(b) Ordonnance = en lag stiftad av prefekten i departementet Seine.

Den 9 juli 1866 öppnades den första hästslakteriet i Paris nära Place d'Italie. Man började äta hästkött och bruket spreds i allt vidare kretsar.

Utveckling: Utvecklingen återspeglas i statistiken: Från 1866 till 1900, växte antalet slakter nästan regelbundet. Från 1900 ökas den snabbt och når sitt maximum 1907.

Tabell över hästar slaktade i Paris :

1866	982
1878	11.319
1888	13.475
1898	22.512
1900	26.484
1903	38.091
1907	65.003
1913	53.775
1948	73.854

Tabell över hästkött-affärerna i Paris

1874	48
1889	132
1904	212
1913	604
1939	1.200

Parallellt härmed växte användningen av hästkött i hela landet. Man taxerar antalet hästar, som slaktats

1913	till	190.000
1939		300.000
1949		200.000

Orsakerna till denna utveckling:

- Medicinskt: a) Man har diskuterat mycket hästköttets rikedom på näring: det tycks faktiskt vara så, att ox- och hästkött är jämställda.
- b) År 1900 föreslår den medicinska fakulteten genom Richet och Hericourt användandet av rått kött för TBC-sjuka; Sålunda använt hästkött avlägsnar binnikemask.

Ekonomiskt: Den relativa prisbilligheten för hästkött har mycket bidragit till utvecklingen. Nu inverkar denna faktor mycket litet, ty ~~är~~ slaktvärdet av häst eller ox ^{är} praktiskt taget detsamma. I början översteg antalet djur för slakt det förevarande behovet. .... nu har det uppstått jämvikt, men t.o.m. importerar hästar från utlandet.

II.

a) Det är faktiskt inte dödandet som förorsakat social vanära utan själva konsumtionen. Så har det blivit, emedan det har varit (och är fortfarande enligt flertalets mening) de fattigaste, som använder hästkött.

b) I början slaktades i synnerhet gamla, utslitna, magra, sårade, sjuka hästar: med ett ord sådana som inte längre kunde göra ett inkomstbringande arbete. Därför har hästslakten blivit särskilt reglerad. :

Slakterier: Måste vara särskilda för att man inte skall sammanblanda ox- och hästkött och för att man skall kunna bättre kontrollera köttet (kontroll av den levande och dödade hästen)

Butiker: På dessa måste tydligt utmärkas den vara som säljes.

Försäljningen: Restauratörerna, kötthandlarna, som säljer detta kött måste tydligt och klart informera deras kunder.

III. På grund av de motiv som meddelades i II (b) finns det särskilda personer, som har till uppgift att döda häst och sälja dess kött. Man kallar dem "boucher chevalin" och deras butik "boucherie chevaline" eller "boucherie hippophagique". Butiken utmärkes med dessa sista ord, med stora bokstäver och ofta med ett förgyllt hästhuvud.
De behandlas som andra affärsmän.

IV. Hästen dödas med en stor hammare "merlin" (a) eller "matadore" (b) därefter tappas den på blod och hudflås som en ox. Av hygieniska skäl har man förbjudet insprutning av tryckluft mellan huden och köttet (för att hättare kunna flå den).

(a) Merlin är en stor hammare med spets som kan genomborra kraniet.

(b) Matadore är en särskild merlin vars spets drives av en stor fjäder eller av en patron.

B. Ang. användandet av hundkött.

I. Hundkött har inte använts och användes ej i vårt land med undantag av tvenne motiv: hungersnöd och skämt.

a) Hungersnöd: Förtärandet av hundkött har inträffat under hungersnöd, som t.ex. under krig vid belägring av städer.

b) Skämt: Då ni vanligtvis icke tycker om att äta hundkött, försöker upptågsmakare att få folk att äta det i st. f. get, får eller hjort o.s.v. .... och förklarar först efter festen födans ursprung: Faktiskt tar offren (eller deras magar) mycket illa upp ett sådant skämt. Anledningen till ett sådant handlingssätt kan man förklara med känsliga argument: Hunden är människans trogne vän o.s.v. .... Det kan så vara, men uppfostran har ett stort ansvar härvidlag. Sannolikt har religiösa motiv spelat in, motiv, som nu äro glömda men som fortfarande verkar.

II. Dödandet av hund förorsakar faktiskt inte någon social vanära men man betraktar en hundköttätare som en fanatiker, upptågsmakare, vars handling upptages mycket onådigt av den allmänna opinionen..... i synnerhet av hundägarna.

Enligt lag kan man anklaga sådana människor antingen för stöld av djuret eller för försäljning, där man vilselett köparen beträffande köttets ursprung. Men man skulle inte kunna hindra dem att offentligt sälja hundkött under villkor att köparen tydligt och klar blir informerad om köttets natur.

Huvudproblemet för "hundförsäljaren" är att finna köpare.

III. Enligt det redan sagda är det sålunda "särskilda" personer (med ett särskild sinne) som dödar och konsumerar hundkött..... de har inte något särskilt namn.

IV. Det är alltid ett dödande i smyg..... och den använda metoden måste skilja sig från varandra.

C. Ang. användandet av katt-kött.

Det sagts om hund gäller också katt. Skämtet syftar att ersätta en huvudlös hare ellerkanin med en katt.

Eftersom allt hos oss slutar med en sång - enligt vad som påstås - så är det kanske lämpligt att nämna, att en av de gamla barnsångerna behandlar detta ämne: Titeln är: "Fru Mišel" och berättas huru en viss Lustukru har stulit fru Mišels katt för att äta den.

Litteraturförteckning ang. hästkött (intet om hundar och katter)

Frankrike

M. 15105:1.

Aerasio la 16^a de Julio 1952

Ank. den 19/7
Resv. den /

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

69

ex I

de J^{ro} Petrius Monnier
17 R J Jams

La Perras (P. de C.)
Francujo

al J^{ro} Prezidanto de
la Sveda E^a Asocio,

Estimato Samideano,

Bonvolu kovi ĉi kune ekemplon
de la raporto sendita de mi al la
Universitato de Lund, Etnologia Arkivo,
responde je ĝia peto fari konsumado
de Ĉeval, Hund-, Kat-viando.

Krede, kara Samideano, je
mina plej sinceraj sentoj.

[Signature]

Demandaro

A) Pri ĉevalvando kaj pri busado de ĉevaloj

I) Kia estis antaŭe la opinio pri ĉevalvando kiel nutraĵo kaj kia ĝi nun estas?

II) Ĉu la mortigado de ĉevalo (~~hundo kaj kato~~) kaŭzis socialan malhonoron kaj, kiel, tiukaze, tio montriĝis?

III) Ĉu ekzistas speciala persono, kiu havas la taskon mortigi ĉevalojn ~~hundojn, katojn~~? Kiel li nomiĝis kaj kiel li estis akceptata?

IV) Kiamaniere okazis la mortigado de tiaj bestoj?

B) Same pri Hundo

C) Same pri Kato

La 9an de Julio 1866, la unua ĉevalbuĉejo malfermiĝis en Parizo, proksima de la "Palace d'Italie". Ĉevalmanĝado naskiĝis kaj tuj pligrandiĝis tre rapide.

Evoluo: La evolvo resp. evoluigo de la studo de la statistikoj (de 1866 ĝis 1900, la nombro de buĉado kreskas sufiĉe regule. De 1900 ĝi multiĝas rapide, kaj fariĝas maksimuma en 1907.

Tabelo de la ĉevaloj buĉitaj en Parizo

1866	932
78	11.319
88	13.475
98	22.512
1900	26.454
1903	30.091
1907	65.003
1913	53.775
1949	73.854

FOLKLIVSARKIVE
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

la buĉotaj manĝas.

Tabelo de la buĉvalvendoj en Parizo
(~~la buĉotaj manĝas~~)

1874	48
1889	132
1904	212
1913	604
1939	1.200

Paralele, tiu ĉevaluzo kreskis en la tuta lando, ĉefe en la urboj. Oni taksas la nombro de la ĉevaloj buĉitaj en 1913 je 190.000
en 1939 je 300.000
en 1949 je 200.000

Kaŭzoj de tia evoluo :

Medicine : a) Oni multe diskutis pri la riĝeco de la ĉevalvendo je nutraj principoj: fakte ŝajnas, ke bov kaj ĉevalvendo estas egalaj.

b) En 1900 la medicina Fakultato, pere de Richet kaj Hericou konsilas por la tuberkulozuloj, la konsumadon de kruda viando: ĉevalo, bincelo ĉiita, permesas eviti tenion.

Economie La relativa malkareco de ĉevalvendo multe kontribuis al ti evoluo; nun tia fakto mal multe influas, ĉar hodiaŭ por buĉado, la valoroj de ĉevalo aŭ bov estas praktike egalaj. En la komenco la nombro de la manĝotaj superis multe la bezonojn... nun ekzistas ekvilibro, eĉ oni importas ĉevalojn el eksterlandoj.

II

a) Ne estas fakte la mortigado, kiu kaŭzis socialan malhonoron sed la konsumado mem. Tio estas, ĉar estis (kaj estas ankoraŭ, nun, la opinio de kelkaj) la plej malriĉuloj, kiuj uzas ĉevalvendon.

b) En la komenco, precipe, estis buĉataj, la ĉevaloj maljunaj, eluzitaj, maldikaj, vunditaj, malsanaj : unuvorte tiuj, kiuj ne plu povis doni

.../...

profitdonan servon.

Pro tio la ĉevalbuĉado estas speciala reguligita:

Mortigejo: Ĝi devas esti specialaj, por ke oni ne interniksu bov-kaj ĉeval-viandon, por pli akre kontroli la viandon (vizitado de la ĉevalo vivanta kaj mortigita)

Vendejo: Sur ĝi devas esti legeble indikita la varon vendatan

La vendado: La restoraciistoj, la nutrovendistoj, kiuj vendas tiun viandon devas tute klare informi iliajn aĉetantojn.

III

Pro la motivoj diritaj en II (b) estas specialaj personoj, kiuj havas la taskon mortigi, ĉevalon, vendi ĝian viandon. Oni nomigas ilin "boucher chevalin" (ĉevalbuĉisto), ilian vendejon: "boucherie chevaline" (ĉevalbuĉejo) aŭ "boucherie hippophagique" (ĉevalmanĝista buĉejo). La vendejo estas indikita per tiuj lastaj vortoj, grandlitere kaj, ofte, per orumita ĉevalkapo.

Ili estas konsiderataj, kiel la aliaj komercistoj .

IV

La ĉevalo estas mortigita per martelego "merlin (a)" aŭ "matadore (b)"; poste ĝi estas sensangigita, senhantigita kiel bovo. Pro higiena kaŭzo oni malpermesis injektadon de premita aero inter hanto kaj karno, celo de plej facila senhantigo.

- a) Merlin estas martelego kun pinto, kiu povas trabori la kranion
- b) "Matadore" estas speciala "merlin", kies pinto estas movita ĉu per risortego, ĉu per kartoĉo.

B- Pri uzado de Hundviando

I

La uzado de hundviando ne okazis kaj ne okazos en nia lando, krom du^mptivoj: malsatego, Serĉaĵo.

a) Malsatego: la konsumado de hundviando okazis dum malsatego, ekzemple dum (siege) de militurboj.

b) Serĉaĵo: Ĉar, ĝenerale, ni malsatas manĝi hundojn, Serĉemuloj provas konsumigi sin anstataŭ kapro, ŝago aŭ cervo, k.t.p.... kaj klarigas nur post la festeno la devenon de la manĝaĵo, fakte tian Serĉaĵon la viktimoj (aŭ iliaj stomakoj) malbone akceptas. La kialo de tia sinteno oni povas klarigi per sentimentaj argumentoj: hundo estas fidela amiko de la homo, k.t.p....; povas tiel esti, sed, principe, edukado respondecas pri tio, verŝajne pro religiaj motivoj, nun forgesitaj sed ĝian agantaĵoj.

II

Lahvorte mortigado de hundo ne kaŭzas socialan malhonoron sed oni rigardas hundmanĝulon kiel fantaziulon, Serĉemulon, kies agado estas malbone juĝita de la ĝenerala opinio ... Ĉefe de la posedantoj de hundoj.

Lablege oni nur povas riproĉi al tiaj homoj ĝu la ŝtalon de la besto ĉu la vendadon kun erarigo de la aĉetanto pri la deveno de la viando, sed oni ne povas malpermesi al ili vendi publike hundviandon, kondiĉe ke la aĉetantoj estas klare informitaj pri la naturo de la viando. La ĉefa problemo por "hundaĵvendistoj" estas trovi aĉetantojn.

III

Lah la diritejoj estas tute "specialaj" (mensa senso) personoj, kiu mortigas kaj konsumadas hundviandon .... ili ne havas specialajn nomojn.

IV

Ĉiam estas ŝtalmortigado .... kaj ĝia metodo uzata devas malŝanĝi de unu al la alia.

3 - Pri mondo de Katvinko-

Tio dirita pri mundo koncerne ankad katon, la trompado celante anstataŭi
senkapaj leporon ni kunikilon per kato.
Kur, laŭdir, tion de ni finiĝas per kancano, estas ancelinde, ke unu el la
folkloraj infanaĵ kanzonoj pri kancano tiam laŭnula titolo estas "sinjori-
no miŝel" kaj la teksto rakontas kiel la luterana Stolis la katon de
sino miŝel per unuŝi sin.

BIBLIOGRAFIA) Cevalviando

- 1) Jean Blain : Les aliments d'origine animale destinés à l'homme. Paris 1948; Vigot Freres EEdonisto - Paĝo 151 kaj sekvantaj.
- 2) Lafenêtre et Dedien : Inspection des viandes. Paris 1936-Vigot Freres. EEdonisto. Paĝo 197 K. sekvantaj.
- 3) Ministère de l'Agriculture : Statistique annuelle. 1949. Paĝo 156.
- 4) Moreau: L'abattoir moderne. Paris. 1909. Asselin et Houzeau. EEdonisto. Paĝo 551 K. sekvantaj.
- 5) Piettre: Inspection des viandes - Paris. 1922. Baillière EEdonisto. Paĝo 615 kaj sekvantaj.

B) Hundviando }
 C) Katviando } newio .